

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 – 2025

Hyvinvointisuunnitelma, siinä kuvatut painopisteet ja toimenpiteet perustuvat valtuustossa 31.5.2021 hyväksytyyn laajaan hyvinvointikertomukseen vuosille 2021 – 2025 (OSA 1 hyvinvointikertomus 2017 – 2021). <https://www.hyvinvointikertomus.fi/backend/api/document/attachment/12585196679.pdf> Suunnitelman laadintaa ja toteuttamista ohjaavat kansalliset ja alueelliset suunnitelmat ja toimenpideohjelmat.

Hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on ohjata kunnan hyvinvointityötä, joka tähtää Varkautelaisten hyvinvointiin ja terveydenedistämiseen. Tarkennettuna tämä tarkoittaa elintapaohjausta ja terveiden elämäntapojen mahdollisuuksia, kulttuurihyvinvointityötä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kaavoitusta ja liikennejärjestelyjä, kuntien elinvoimaisuuden edistämistä ja siitä viestimistä ja asukkaiden oman toimijuuden ja aktiivisuuden huomioimista, mukaan ottamista ja tilan antamista.

Hyvinvointikertomus ja suunnitelma toimivat strategiatyön sekä vuotuisen kuntasuunnittelun ja seurannan välineenä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Varkauden kaupunkistrategian kokouksessaan 18.12.2017. Valtuuston seminaarissa 13.9.2021 aloitettiin työ kaupunkistrategian päivittämiseksi vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön tarpeita. Strategiatyötä johtavat kaupunginvaltuusto ja -hallitus sekä johtoryhmä. Laajahyvinvointikertomus/suunnitelma linkittyvät strategiatyöhön.

Tavoite on luoda selkeä, realistinen ja käytännönläheinen strategia, jonka tavoitteiden toteutumiseen pystytään kaupungin toimesta vaikuttamaan. Strategiassa huomioidaan talouden liikkumatila niin, että toiminta ja tavoitteet ovat linjassa keskenään. Toiminnan tavoitteiden tulee olla sellaisia, että niihin pystytään osoittamaan myös rahoitus.

Strategiaprosessiin tullaan osallistamaan järjestöjä ja kuntalaisia talven 2021 - 2022 aikana, tehdään yhdessä Asukkaiden Warkaus!

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja – suunnitelmat

Varkauden ohjelmat ja suunnitelmat

- Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020 – 2023. <https://www.varkaus.fi/varkauden-kaupunki/kaupunkistrategia/hyvinvointikertomus-ja-suunnitelma-2018-2021/lasten-ja-nuorten>

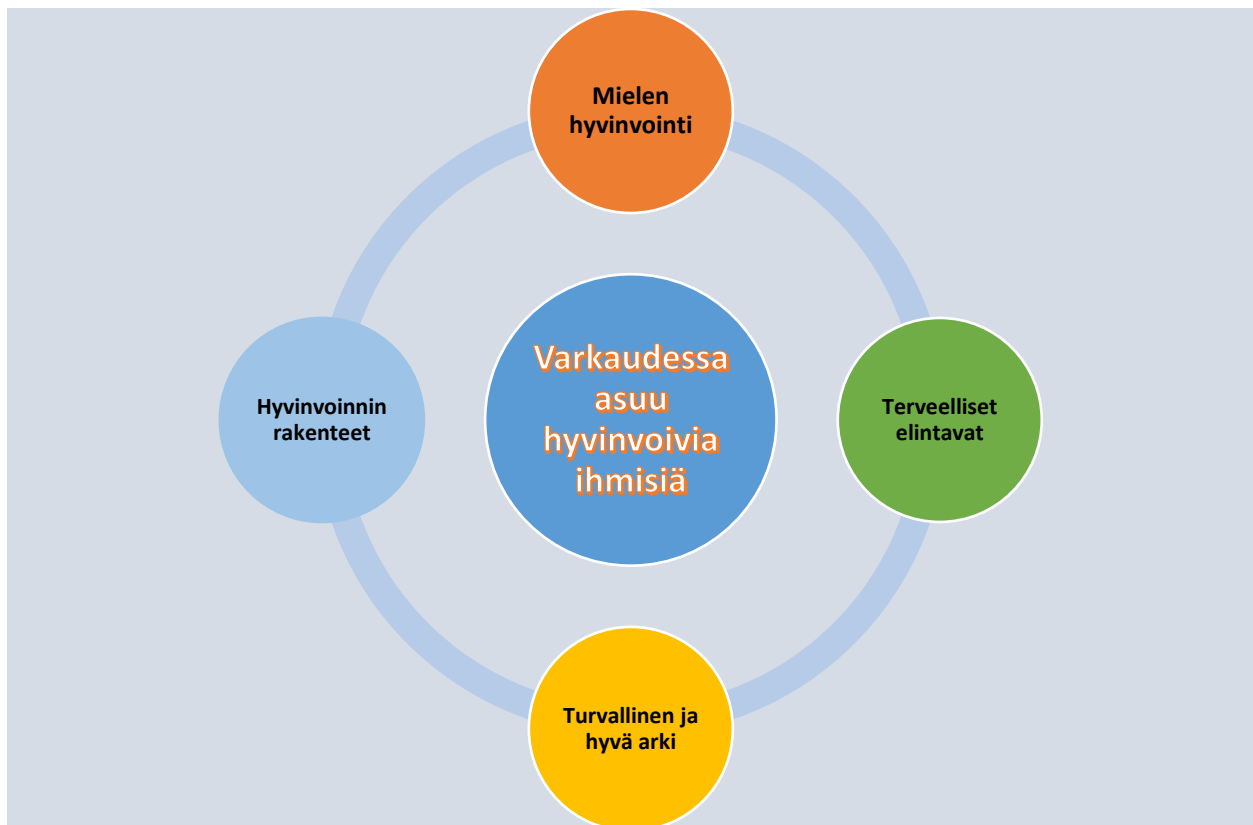
- Aukkaiden Warkaus – kansalaistoiminnanohjelma 2018 – 2020.
https://www.varkaus.fi/sites/default/files/atoms/files/Kansalaistoiminnanohjelma_taitto_0511_2018.pdf
- Kulttuurikasvatussuunnitelma 2016. <https://www.kulttuuriketju.fi/>
- Osallistava kulttuuriperintöpalvelusuunnitelma 2016
- Yleisötyön toimintaohjelma 2020
- Työllisyysohjelma varkaus 2021 – 2022.
https://www.varkaus.fi/sites/default/files/atoms/files/Työllisyysohjelma_Varkaus_2021-2022.pdf
- Ikäihmisten ohjelma (valmistelussa)
- Matkailun kehittämissuunnitelma vuosille 2021 – 2025

Varkaus on mukana mm. seuraavissa hankkeissa;

- PoSotehankkeet
- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020 – 2023
- Hyvällä mielellä Pohjois – Savossa 2030 hanke. (Mieliteko)
- Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma maakunnallinen LAPE-hanke
- Harrastamisen Suomen malli
- Sivistystoimen palveluverkko suunnitelma vuosille 2021 - 2023
- Nuorten Työpolku-hanke 2020–2023 - DI/FiTech
- Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon matkailun yhteismarkkinointihanke 2020–2025 (VisitSaimaa-Lakeland Finland – maakunnallinen matkailun kehittämis - ja markkinointihanke 2019 – 2021)
- Seutukaupunkien verkostohankkeet 2019–2021
- Ilmastohanke 2020–2021
- Lisäksi kaupunki osallistuu Navitas Kehitys Oy:n kautta kehittämishankkeisiin ja elinkeinotoiminnan sekä kuntien yhteistoiminnan kehittämiseen.

Hyvinvoinnin edistämisen painopisteet Varkaudessa vuosina 2021 – 2025

(painopisteiden mukaiset toimeenpanosuunnitelmat tiivistelmäliitteen lopussa / <https://www.hyvinvointikertomus.fi/backend/api/document/attachment/13602149456.pdf>)

1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy
  - a. Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu
  - b. Työikäisten ja ikäihmisten mielenterveyden haitat vähenevät
  - c. Alaikäiset nuoret ovat päihteettömiä
  - d. Työikäisten päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät
2. Terveellisten elintapojen vahvistuminen
  - a. Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy
  - b. Yhä useampi varsinkin nuorista ja työikäisiä harrastaa hengästyttävää liikuntaa
  - c. Toiminta- ja työkyky vahvistuu (nuoret, työikäiset ja ikäihmiset)
3. Turvallista ja hyvää elämää tukeva ympäristön vahvistuminen
  - a. Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy

- b. Arkiympäristö koetaan turvallisena
  - c. Liikenneympäristö koetaan turvallisena
4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet, -prosessit ja resurssit vahvistuvat
- a. Rakenteet ja palvelut tukevat hyvinvointia
  - b. Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa
  - c. Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia
  - d. Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa

Hyvinvointisuunnitelma mukailee Varkauden kuntastrategiaa. Suunnitelma on myös linjassaan painopisteiden ja tavoitteiden osalta STM:n hyvinvointia kaikille 2030 – toimeenpanosuunnitelman kanssa <https://stm.fi/hyvinvointia-kaikille-2030>. Lisäksi on huomioitu kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4139-7> Lisäksi Varkauden suunnitelma on linjassaan maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman kanssa. https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.psshp.fi%2Fdocuments%2F8699635%2F8767445%2FPohjois-Savon%2Bhvkhjvks_tiiviisti_vuosille%2B20212025_30092021FINAL.pptx%2Fd847adf4-b06a-4e6f-85b7-65622f727514&data=04%7C01%7C%7Ccbd0a8bea56d4e58fa8008d9a8eae554%7Ce42f58133c4f4f1a8da42f410f5c3928%7C0%7C0%7C637726550489692478%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWljiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJBTiI6IjEkaWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C3000&sdata=2XvbtTfcsDSYUXiXLL%2BnS6j%2Fu%2FsBGazHQjSI2hlQcYw%3D&reserved=0

Hyvinvointikertomustyöstä on vastannut monialainen hyvinvointiryhmä, jonka lisäksi sekä kertomus- että suunnitelmaosaan on pyydetty kaupungin eri toimipisteiden edustajien lisäksi laajasti mukaan myös järjestöjen, eri viranomaisten ja toimijoiden edustusta. Painopisteiden mukaiset tavoitteet ja toimenpiteet on koostettu pienryhmätyönä teamsin kautta.

Hyvinvointisuunnitelman keskiössä ovat kunnan asukkaat. Tavoitteiden osalta huomio kiinnittyy palveluiden saatavuuden turvaamiseen ja niiden riittävään resursointiin. Siirtyminen hyvinvointialueisiin vuoden 2023 alusta vaatii saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueiden ja peruskuntien välillä. Rajapinnassa on muun muassa ennaltaehkäisevätyö. Covid19 epidemian myötä on syytä nostaa esille ennakkovarautuminen uusiin poikkeusoloihin (muun muassa digitaalisten palveluiden hyödyntäminen ja olemassa olevien palveluiden ylläpito ja kehittäminen). Lisäksi on huomioitava epidemian aiheuttamien haittojen korjaavat toimet sekä panostettava turvallisuussuunnitelman laatimiseen.

HYTE kerroin tulee vuoden 2023 alusta. Kyseessä on valtionosuuden lisäkannustin kunnille tehdyn hyvinvointi ja terveydenedistämistyön pohjalta. Hyte kerroin mitataan toimintaa kuvaavien prosessi-

indikaattoreiden ja tuloksia kuvaavien tulosindikaattoreiden pohjalta. Vuoden 2023 kannustimeen vaikuttavat jo tämän vuoden tulokset.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille>

Hyvinvoinnin edistäminen vaatii yhteisen suunnan, johon kaikki toimialat sitoutuvat. Kaupunki ei yksin pysty tähän haasteeseen vastaamaan, vaan vaatii suunnitelmallista yhteistyötä hyvinvointialueen ja myös 3. sektorin kanssa (sisältävät järjestöt, yhdistykset ja muut toimijat). 3. sektorin toive turvata riittävät resurssit kaupungin ja 3. sektorin välisen yhteistyön kehittämiseen nousee esille myös toimenpanosuunnitelmassa. Järjestöjen, yhdistysten ja muiden toimijoiden tekemä vapaaehtoistyö, myös kertaluonteiset tulee nähdä lisäarvona kunnan tekemässä hyvinvointityössä. Vastaavasti kumppanuussopimukset ja avustukset ja niiden vastikkeellisuus on hyvä tuoda keskusteluun.

Hyvä arki sisältää yhteisöllisyyttä ja lisää osallisuuden mahdollisuuksia. Yhteisöllisen asumisen lisääminen ikäihmisille tuotiin esille jo edellisessä hyvinvointisuunnitelmassa. Tähän liittyen uutena toimenpiteenä nostetaan esille välimuotoinen asuminen, jolla tarkoitetaan asumista, joka jää kotona asumisen ja tehostetun palveluasumisen väliin. Välimuotoisen asumisen ratkaisuja ovat esimerkiksi yhteisöllinen senioriasuminen, tuettu asuminen, palveluasuminen ja perhehoito. Yhteistä välimuotoisen asumisen ratkaisuille on se, että asuminen ja palvelut on erotettu toisistaan. Välimuotoisessa asumisessa asukkailla on mahdollisuus yhteiseen toimintaan.

Hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen ja seuranta

Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisesta vastaa kaupungin kaikki toimialat yhteistyössä 3. sektorin kanssa. Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistä seurataan vuosittain hyvinvointiraportissa. Lisäksi toimialat arvioivat toimenpiteitä ja niiden toteutumista tilinpäätöksessä ja talousarvioissa. Hyvinvointityö täytyy myös tehdä näkyväksi kuntalaisille ja siinä ovat tärkeässä asemassa niin viestinnän- ja markkinoinnin tekijät kuin kaikki kaupungin toimialat omalta osaltaan.

Hyvinvointiryhmä (kokoonpanosta päätetty kaupunginhallituksessa 22.8.2017). Ryhmä on päivittynyt syksyn 2021 aikana.

Ryhmään kuuluvat työllisyyspalveluiden tiimivastaava Pia Hedman, Terhi Siippainen kulttuuri- ja tapahtumapalvelut, varhaiskasvatuspäällikkö Anne Tuunainen, Sosiaali- ja terveystoimen johtaja Soile Merilä, palvelualuepäällikkö Reetta Kettunen, kaupungin teknisentoimen edustaja Laura Backman, nuorisotyön esimies Kati Rytilahti, johtava ylilääkäri Jyrki Kynnäräinen, vanhempi konstaapeli Triinu Gruen/Mikko Kilpeläinen, markkinointi- ja viestintätiimin vastaava Laura Rosenberg, osallisuuskoordinaattori Tarja

Tomperi sekä hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen. Asiantuntijajäsenenä ryhmässä on ollut järjestösuunnittelija Heidi Hartikainen Varkauden seudun sosiaali- ja terveystyöryhmästä, Hannu Ilonen vammaisneuvostosta, Heikki Alanen vanhusneuvostosta, Kirsi Puurunen, varkauden apteekkien edustaja (syksystä 2021 lähtien) ja Järvisseudun työterveyshuollon Varkauden toimiala päällikkö Leila Keinänen. Ryhmä on vastannut hyvinvointikertomuksen valmistelusta yhdessä hyvinvointikoordinaattori Sari Markkasen kanssa.

Hyvinvointikertomuksen työstämiseen hyvinvointiryhmän lisäksi osallistuivat seurakunnan, Savon ammattopiston ja eläkeläisjärjestön edustaja, pelastustoimen, poliisin, Lapsenkengissä ry:n, kansalaisopiston ja kulttuurikeskus Verson edustaja.

Hyvinvointisuunnitelmaa työstettiin painopisteiden mukaisissa työryhmissä. Hytteryhmän jäsenten lisäksi työskentelyyn osallistuivat;

Ryhmän 1. osalta; Anu Väänänen, sote vastaanottopalveluiden osastonhoitaja, Eveliina Kähkönen sekä Päivi Hämäläinen psyk- ja päihdepoliisilta, Merja Glumerus Mielituvasta, Kirsi Eskola kirkkopalveluista.

Ryhmä 2.; Marko Kukkonen liikuntapalveluiden esimies ja Else Lehtonen liikuntaneuvoja (toimivat vetäjinä), Katri Gabel ja Eija Heinonen ruokapalvelut, Hannele Pajamies-Suszko työllisyyspalvelut, liikunnanopettajat / Sakky Tanja ja Vesa Piira, Teemu Mustonen Waltterin koulun rehtori ja Noora Laamanen Waltterin koulun apulaisrehtori

Ryhmä 3; Jukka Koskinen Wartalokodit ry:ltä toimi vetäjänä, kotihoidon esimies Mervi Lappalainen, Joroisten kotihoidosta vastaava Tuija Kautto, nuorten osallisuuskoordinaattori Jussi Mikkonen, Waltterin koulun apulaisrehtori Noora Laamanen, suunnitteluinsinööri Pekka Makkonen.

Ryhmä 4. Könönpellon koulun rehtori Päivi Malkki ja kaupungin puutarhuri Jaana Mähönen

OSA III valtuustokäsittely

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua:

Kaupunginvaltuusto 28.2.2022 § 14

Suunnitelma on kaupunkistrategian mukainen ja noudattaa ajatusta "Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä". Suunnitelman työstämiseen on osallistunut eri työryhmiä ja hyvinvointiryhmä. Työstämisessä on hyödynnetty Pohjois-Savon maakunnan hyvinvointikertomusta ja se on linjassa Varkauden kaupunkistrategian lisäksi myös maakunnan painopisteiden kanssa. Tavoitteet perustuvat Varkauden tietoihin.

Esittelijänä toimi hyvinvointikoordinaattori Sari Markkanen.

Lautakunnat ovat käsitelleet asian seuraavasti:

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 25.11.2021 § 28

Kasvun ja oppimisen lautakunta 24.11.2021 § 40

Tekninen lautakunta 30.11.2021 § 213

Perusturvalautakunta 15.12.2021 § 174

Kaupunginhallitus 31.1.2022 § 34